

Asia: Thure Lindebergin aloittamislupahakemus kivenlouhintaa varten Pikkalassa

1. Maa-aineslupa

Siuntion Ympäristölautakunta on päätöksessään 14.4.2010 edellyttänyt hakijalta lisäselvityksiä maa-aineslupan ehtoina.

Hakijan on edellytetty selvittävän hankkeen vaatiman tieyhteyden ympäristövaikutukset erityisesti Stallsmossenin luonnontilaiseen lampeen. Minkäänlaista selvitystä tieyhteydestä ja sen ympäristövaikutuksista ei ole tehty.

Hakija vetoaa virheellisesti KHO:n päätökseen 16.11.2009, ja väittää siinä ratkaistuksi liikenteen vaikutukset lampeen. KHO ei kuitenkaan ole lainkaan ottanut kantaa tieyhteyden vaikutuksesta lampeen. KHO puhuu päätöksensä perusteluissa vain louhinta-alueen ja lammen välisestä etäisyydestä, ja toteaa, ettei lammen luonnontila tästä näkökulmasta todennäköisesti vaarannu. Tieyhteyden osalta mainitaan sen aiheuttama mahdollinen melu- ja pölyhaitta asutukselle, mutta ei sen vaikutusta lampeen.

KHO 16.11.2009 s. 17: ”Ottamistoiminta on, kun otetaan huomioon louhinnan ja astuksen välinen etäisyys, ja ottotoiminnan edellyttämän tieyhteyden kulkusuunnasta asutukseen nähden saatu selvitys, mahdollista järjestää niin, ettei louhinnasta aiheudu maa-aineslain 3§:n 4 momentin kannalta sen esteeksi muodostuvaa melua ja pölyämistä”.

Tieyhteyden merkitys lammelle jää kokonaan käsittelemättä, koska hakija ei ole antanut tien rakenteista ja linjauksista tarkkoja selvityksiä. KHO nimenomaisesti edellyttää lammen luonnontilaisuuden vaarantumisen selvittämistä.

Huomattakoon tässä yhteydessä, etteivät tien linjaukset ole selvillä edes kunnassa, saati KHO:ssa.

Siuntion kunnan tekninen lautakunta 9.3.2010

”Kuntaan on oltu yhteydessä ja esitetty huoli liikenneturvallisuudesta Itäisellä Kuninkaantiellä sen jälkeen kun lähistöllä alkaa kallionlouhinta. Rekkaliikenne tulee valtavasti lisääntymään.”

”Käsittely: Lautakunta keskusteli asiasta ja totesi, että Itäinen Kuninkaantie ei sovellu soraliikenteeseen vaan erillinen tie suoraan 51:lle louhoksesta pitäisi tehdä mikäli maanomistaja aloittaa louhinnan. Itäinen Kuninkaantie on mm. suojelukulttuuritie ja tiellä liikkuu runsaasti koululapsia. Päätös: Asia lähetetään kh:lle tiedoksi.”

Kunnanhallitus 19.4.2010

”Kunnanhallitus lähettää asian Tielaitokselle toimenpiteitä varten ja edellyttää Tielaitoksen ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin Itäisen Kuninkaantien liikenneturvallisuuksen parantamiseksi ennen kallioulouhinnan alkamista.

Omana näkemyksenään kunnanhallitus esittää, että edullisin, liikenneturvallisin ja ympäristöystävällisin ratkaisu asiaan olisi se, että Tielaitos antaisi luvan louhinnan toteuttajalle rakentaa tilapäisen liittymän suoraan kantatie 51:lle Marsuddenintien tasalle louhintatoiminnan ajaksi.”

”Louhosliikenteen ohjauksella suoraan kantatie 51:lle estetään myös mahdolliset Stallsmossenin lammen luonnontilaa vaarantavat vaikutukset. Louhosliikenteen päästessä suoraan kantatie 51:lle ei liikenneturvallisuutta parantavia toimia Itäisen Kuninkaantien osalta tarvitse toistaiseksi toteuttaa.”

Tieyhteyden lisäksi kunta edellytti hakijan selvittävän alueella olevien historiallisten kivilatomusten ja metsäautotien historia-arvot. Hankkeen aloitus tuhoaisi peruuttamattomasti myös näiden mahdolliset arvot eikä niitä voisi palauttaa ennalleen.

Aloitusluvan myöntämällä ympäristölautakunta rikkoi itse omaa aiempaa päätöstään. Lautakunta vaati 14.4.2010 tiettyjä selvityksiä ennen toimenpiteiden aloittamista, mutta myöntämällä nyt aloitusluvan ei niitä enää vaatisikaan.

Tällainen harhauttava ja ristiriitainen päätöksentekoprosessi rikkoi kuntalaisten lainmukaisia vaikutusmahdollisuuksia ja olisi omiaan heikentämään luottamusta kunnalliseen päätöksentekoon.

Maa-ainesluvasta ja sen myöntämisperusteista on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Ennen minkäänlaisten toimenpiteiden aloittamista oikeuskäsittely on käytävä loppuun.

2. Ympäristölupa

Hanke sisältää lukuisia, valituksessa todettuja ongelmakohtia, jotka on selvitettävä ja eri oikeusasteiden ratkaistava ennen minkäänlaisten töiden aloittamista.

Kuten maa-aineslupa, myös ympäristölupa edellyttää selvitettävän, onko hankkeella vesilain mukaisia vaikutuksia luonnontilaiseen vesistöön. Ympäristöluvasta on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen, eräänä kohtana nimenomaisesti vesilaki ja sen vaatimukset.

Vesilaki on luonnontilaisen vesistön vaarantuessa ehdoton. Se edellyttää aluehallintoviranomaisen myöntämää poikkeuslupaa, joka hakijalla tulee olla jo ympäristölupaa myönnettäessä (Laki lupien yhteiskäsittelystä, ymp.laki 6. luku 39§).

Kunta ei ole toimivaltainen päättämään hankkeista, jotka voivat vesilain mainitsemalla tavalla vaarantaa luonnontilaisen vesistön. Louhimotoiminnan aloittamisella voisi kiistatta olla tällaisia vesilain tarkoittamia seurauksia, eikä kerran tuhottua lammen luonnontilaa voi millään toimilla palauttaa ennalleen.

Tällaiseen toimintaan on aina haettava poikkeuslupa Etelä-Suomen aluehallintoviranomaiselta, ja näin ollen aloitusluvan myöntäminen olisi lainvastaista.

3. Ympäristöministeriön ja Suomen Ympäristökeskuksen katselmus 2010 kallioalueella

Hakija on toistuvasti maininnut, että Ympäristökeskus ”ei vastusta” kallioalueen louhintaa. Tämä virheellinen käsitys on jäänyt elämään eri oikeusasteiden pöytäkirjoissa, vaikkei se ole Ympäristökeskuksen todellinen kanta asiaan.

KHO:n maa-aineslupaa koskeva päätös perustuu Ympäristökeskuksen vanhaan lausuntoon laajemmasta kallioalueesta, jonka osa Stallsmossaberget on.

Stalls mossabergetin valtakunnallisen merkityksen takia Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen kallioalueasiantuntijat ovat tehneet alueelle tarkastuskäynnin toukokuussa 2010. Molemmat tulevat kesäkuun aikana antamaan lausunnon alueen soveltuvuudesta kiviainesten ottoon. Lausunnot toimitetaan ympäristölautakunnalle.

Myös Helsingin ja Vaasan hallinto-oikeuksiin tehtyjä valituksia maa-aines- ja ympäristöluvista täydennetään ylläolevilla lausunnoilla. Valituksissa edellytetään lupien käsittelyä uusien lausuntojen pohjalta.

Toiminnan aloittamisen jälkeen kallioalue on tuhouttu eikä sitä voida millään toimilla palauttaa ennalleen. Olisi täysin kestäväntöntä, että ympäristölautakunta antaisi tuhota kallioalueen ennen kuin uudet lausunnot on saatu ja käsitelty, ottaen huomioon Ympäristöministeriön kannan kallioalueen valtakunnallisesta merkityksestä.

4. Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki toteaa seuraavaa:

144 § Aloittamisoikeus

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, antaa oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa taikka 161, 162 tai 163 §:ssä säädettyä laitteiden sijoittamista, muuttamista tai poistamista koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Hakija vetoaa hakemuksessaan muutoksenhakijoiden omiin intresseihin. On huomattava, että sekä maa-aines- että ympäristöluvasta on tehty valitus hallinto-oikeuksiin. Valitusoikeus on jokaisella kuntalaisella, eikä luvanhakijalla ole oikeudellisia perusteita arvioida eri muutoksenhakijoiden intressejä. Niillä ei myöskään ole vaikutusta arvioitaessa aloittamisoikeutta maankäyttö- ja rakennuslain ylläolevan pykälän perusteella.

Muutoksenhaut sisältävät lukuisia kohtia, joiden käsittely muuttuisi hyödyttömäksi mikäli aloituslupa myönnettäisiin. Näitä ovat erityisesti uudet lausunnot kallioalueen arvosta, tieyhteyden eri vaikutukset ja alueen historia-arvot. Osittainkin louhinta, sen valmistelu tai teiden rakentaminen aiheuttaisi peruuttamattomia muutoksia ja tekisi muutoksenhaut niiltä osin hyödyttömiksi maankäyttö- ja rakennuslain kieltämällä tavalla.

5. Lopuksi

Louhimohankkeeseen liittyy runsaasti asioita, jotka on käsiteltävä ennen kuin lupa toiminnan aloittamiseen voidaan antaa. Tämän on myös ympäristölautakunta itse todennut päätöksessään 14.4.2010.

Toimenpidelupa voidaan myöntää vain silloin, kun alueen tila on palautettavissa ennalleen asian oikeuskäsittelyn jatkossa niin määrätessä. Hankkeen aloittamisella olisi seurauksia, joita ei jälkepäin olisi mahdollista enää korjata.

Jukka Antila ja Birgitta Johansson
Lillåkerintie 129
02490 Pikkala